

Regeringens proposition

1979/80: 44

om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar;

beslutad den 25 oktober 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

GÖSTA BOHMAN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att grundfonden för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa höjs från 7 miljarder kr. till 8,5 miljarder kr.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på *sju* miljarder kronor.

Föreslagen lydelse

13 §²

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på *åtta och en halv* miljarder kronor.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Lagen omtryckt 1974: 261. Senaste lydelse av lagens rubrik 1975: 653.

² Senaste lydelse 1978: 213.

EKONOMIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-10-25

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundebo, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell

Föredragande: statsrådet Bohman

Proposition om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar.

Stadshypoteksinstitutionen består av en central kassa – Konungariket Sveriges stadshypotekskassa – och tjugo regionalt verksamma stadshypoteksföreningar. Genom föreningarna lämnar institutionen lån i huvudsak mot säkerhet av inteckning i bostads- och affärsfastigheter. Lån kan dessutom lämnas utan särskild säkerhet när det gäller samfällighetsföreningar och kommuner. Stadshypotekskassan har till uppgift att skaffa medel till föreningarnas kreditgivning genom upplåning mot obligationer eller genom annan upplåning. Kassans upplåningsrätt bestäms av storleken av den grundfond som staten ställer till kassans förfogande. Upplåningen får inte överstiga tio gånger grundfondens storlek. Grundfonden uppgår f. n. till 7 miljarder kr. och består av en garantiförbindelse som fullmäktige i riksgäldskontoret har utfärdat. Den senaste grundfondshöjningen skedde år 1978 med 1 miljard kr. (prop. 1977/78: 133, NU 52, rskr 237, SFS 1978: 213).

Stadshypotekskassan har i en skrivelse till regeringen den 8 maj 1979 hemställt att kassans grundfond höjs från 7 miljarder kr. till 8,5 miljarder kr.

Yttranden över stadshypotekskassans framställning har avgetts av bankinspektionen, bostadsstyrelsen, fullmäktige i Sveriges riksbank, fullmäktige i riksgäldskontoret och delegationen för bostadsfinansiering.

Bestämmelser för stadshypoteksinstitutionens verksamhet finns i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stads-

hypoteksföreningar (SL, omtryckt 1974: 261, ändrad senast 1978: 213). Enligt 13 § SL ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garantiförbindelse som grundfond för kassan. Grundfonden är avsedd att i sista hand användas för att fullgöra stadshypotekskassans förbindelser gentemot obligationsinnehavare. Efter anmälan till riksgäldskontoret får grundfonden tas i anspråk för att fullgöra kassans förbindelser om kassan tillfälligtvis saknar medel. Annars får grundfonden användas endast vid kassans likvidation. Tas grundfonden i anspråk i annat fall än vid likvidation, skall det använda beloppet snarast möjligt återbetalas till staten. Vid återbetalning skall staten ersättas för den ränta som staten kan ha utgett med anledning av att fonden har använts. Vid likvidation får grundfonden utnyttjas endast i den mån annan tillgång saknas som svarar för kassans förbindelser.

Enligt 7 § andra stycket SL krävs tillstånd av regeringen för att kassan skall få ta upp nytt lån, om grundfonden genom förluster på kassans rörelse i dess helhet går ned med mer än 5 %. Är nedgången större än 10 % krävs dessutom riksdagens medgivande. Enligt 7 § tredje stycket skall kassan göra anmälan till regeringen om grundfonden tas i anspråk för att täcka förlust.

Stadshypotekskassan anför i sin skrivelse att med grundfondens nuvarande storlek får kassans låneskuld uppgå till högst 70 miljarder kr. Den utelöpande obligationsskulden den 30 april 1979 uppgick till ca 64,2 miljarder kr. Vid samma tidpunkt hade även sålts obligationer för ytterligare 82 miljoner kr. med likvid senare. Med hänsyn härtill uppgick den outnyttjade upplåningsrätten till ca 5,7 miljarder kr. Dessa förhållanden aktualiserar frågan om den återstående upplåningsrätten kan anses tillräcklig för att möta upplåningsbehovet under den närmaste tiden.

Utvecklingen under senare år av kassans obligationsskuld och låneverksamhet framgår av följande uppställning:

År	Belopp utelöpande obligationer (vid slutet av resp. år)	Nettoökning av utestående hypotekslån	
	milj. kr.	milj. kr.	%
1970	25 951	3 494	15,6
1971	29 733	4 282	16,5
1972	32 364	2 901	9,6
1973	36 074	3 418	10,3
1974	40 622	4 789	13,1
1975	45 207	4 735	11,5
1976	49 452	4 512	9,8
1977	54 841	5 313	10,5
1978	61 409	6 743	12,1
1979	30/4 64 312	2 405	3,8

Anm. I beloppen utelöpande obligationer har räknats in vid resp. tidpunkt försälda men icke likviderade obligationer.

Stadshypotekskassan framhåller att låneverksamheten har ökat avsevärt under de senaste åren. Obligationsskuldens tillväxt uppskattas för hela år 1979 till ca 7 miljarder kr. Kassan bör vara beredd att under år 1980 möta låneanspråk av minst samma storlek som under de senaste åren. Den 30 april 1979 hade kassan en balans av ineliggande beviljade låneansökningar på 8,7 miljarder kr. som kassan inte hade kunnat effektuera, huvudsakligen till följd av läget på kapitalmarknaden. Beloppet överstiger således den återstående outnyttjade upplåningsrätten, vilket innebär att upplåningsmarginalen är otillräcklig. Kassan utgår från att marginalen liksom tidigare bör vidgas genom en höjning av grundfonden.

Vad gäller höjningens storlek erinrar kassan om att låneanspråken i främsta rummet beror på omfattningen av det bostadsbyggande som statsmakterna ger utrymme i investeringsplanerna efter prövning från bl. a. bostadspolitiska synpunkter. En grundfondshöjning skapar endast formella förutsättningar för en ökad obligationsutgivning och ger i och för sig inte möjlighet till ökad utlåning. Kreditgivningens omfattning och inriktning beror på andra faktorer och måste följa de normer som förestavas av den allmänna kreditpolitiken. Med hänsyn till den emissionsverksamhet som kassan förutser under den kommande tvåårsperioden, föreslår kassan att grundfonden höjs med 1,5 miljarder kr. så att fonden blir 8,5 miljarder kr.

Samtliga remissinstanser har tillstyrkt stadshypotekskassans framställning eller lämnat den utan erinran. Delegationen för bostadsfinansiering har tillagt att anspråken på bottenlån kommer att öka under de närmaste åren.

Jag delar uppfattningen att stadshypotekskassans upplåningsrätt nu är otillräcklig med hänsyn till den utlåningsverksamhet som kan förutses under åtminstone de närmaste två åren. I likhet med kassan och remissinstanserna anser jag att upplåningsrätten på samma sätt som tidigare bör ökas genom en höjning av grundfonden. Jag förordar att stadshypotekskassans grundfond höjs med 1,5 miljarder kr. från nuvarande 7 miljarder kr. till 8,5 miljarder kr. Detta förutsätter att 13 § SL ändras och att fullmäktige i riksgäldskontoret utfärdar en ny garantiförbindelse.

Jag vill erinra om att en höjning av grundfonden endast formellt ökar möjligheterna till upplåning. Denna upplåning sker genom lån mot obligationer men kan också – om omständigheterna påkallar det – ske genom lån mot reverser eller på annat sätt. Den faktiska upplåningen får liksom hittills anpassas till utvecklingen av den allmänna kreditpolitiken och den emissionskontroll som riksbanken kan utöva.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. antaga inom ekonomidepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar,
2. bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda en garanti-förbindelse på 8,5 miljarder kr. att utgöra stadshypotekskassans grundfond i stället för den nuvarande förbindelsen på 7 miljarder kr.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag föredraganden har lagt fram.